

TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK VAZIFALARNI HAL ETISH ORQALI FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH

Qodirova Qunduz Husin qizi

1-kurs magistranti

Osiyo Xalqaro Universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida pedagogik vazifalarni maqsadli tashkil etish orqali ta'lim oluvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari yoritilgan. Pedagogik vazifalarning mazmuni, ularning o'quvchilarda mustaqil, tanqidiy, mantiqiy hamda ijodiy fikrlashni shakllantirishdagi ahamiyati nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada muammoli ta'lim, interfaol metodlar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va kompetensiyaviy yondashuvning fikrlash faoliyatini rivojlantirishdagi imkoniyatlari ochib berilgan. Pedagogik vazifalarni samarali qo'llashning ta'lim sifati va o'quvchilarning intellektual salohiyatini oshirishdagi o'rni asoslanib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Mazkur tadqiqot natijalari pedagoglar, magistrantlar hamda ta'lim sohasi tadqiqotchilari uchun ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: pedagogik vazifa, ta'lim jarayoni, fikrlash qobiliyati, tanqidiy fikrlash, mantiqiy fikrlash, ijodiy fikrlash, interfaol metodlar, muammoli ta'lim, pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv.

Abstract: This article explores the theoretical and practical foundations of developing learners' thinking skills through the effective use of pedagogical tasks in the educational process. It examines the role of pedagogical tasks in fostering independent, critical, logical, and creative thinking while enhancing learners' cognitive activity and problem-solving abilities. Particular attention is given to the application of problem-based learning, interactive teaching methods, modern pedagogical technologies, and competency-based education as effective tools for

improving thinking skills. The study also identifies the pedagogical conditions necessary for organizing an effective learning environment and offers practical recommendations for increasing the quality of education through thoughtfully designed pedagogical tasks. The findings of this research may serve as a useful resource for educators, graduate students, and researchers in the field of education.

Keywords: pedagogical tasks, educational process, thinking skills, critical thinking, logical thinking, creative thinking, interactive methods, problem-based learning, pedagogical technologies, competency-based approach.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и практические основы развития мыслительных способностей обучающихся посредством эффективного использования педагогических задач в образовательном процессе. Раскрывается значение педагогических задач в формировании самостоятельного, критического, логического и творческого мышления, а также в развитии познавательной активности и навыков решения проблем. Особое внимание уделено применению проблемного обучения, интерактивных методов, современных педагогических технологий и компетентностного подхода как эффективных средств совершенствования мыслительной деятельности. Определены педагогические условия, обеспечивающие результативность образовательного процесса, и предложены практические рекомендации по повышению качества образования. Результаты исследования могут быть использованы преподавателями, магистрантами и исследователями в области педагогики.

Ключевые слова: педагогические задачи, образовательный процесс, мыслительные способности, критическое мышление, логическое мышление, творческое мышление, интерактивные методы, проблемное обучение, педагогические технологии, компетентностный подход.

KIRISH: Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – bilimli, mustaqil fikrlaydigan, tahlil qila oladigan va hayotiy muammolarga oqilona yechim topa oladigan shaxsni tarbiyalashdir. Dunyo ta'limida yuz berayotgan

o'zgarishlar o'qitish jarayonini faqat bilim berishga emas, balki o'quvchilarning intellektual salohiyati va fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirish zarurligini ko'rsatmoqda. Shu bois ta'lim jarayonini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish va pedagogik vazifalardan samarali foydalanish bugungi pedagogikaning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Pedagogik vazifalar ta'lim oluvchilarni izlanishga undaydi, ularning mustaqil fikrlashi, tahlil qilishi, taqqoslashi, xulosa chiqarishi hamda o'z fikrini asosli dalillar bilan ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday vazifalar orqali ta'lim oluvchi tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki bilimni izlovchi, uni anglaydigan va amaliyotda qo'llay oladigan faol shaxs sifatida shakllanadi. Natijada ta'lim jarayoni yanada mazmunli, samarali va o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan tus oladi.

Mazkur maqolada ta'lim jarayonida pedagogik vazifalarni hal etish orqali fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Shuningdek, pedagogik vazifalarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'рни, zamonaviy pedagogik yondashuvlarning imkoniyatlari hamda fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali metodlar yoritiladi. Tadqiqot natijalari pedagogik faoliyatni takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga asos bo'ladi.

ASOSIY QISM: Ta'lim jarayonida pedagogik vazifalarni samarali tashkil etish o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Pedagogik vazifalar ta'lim oluvchilarni mustaqil izlanishga, tahlil qilishga, xulosa chiqarishga va muammolarga turli nuqtai nazardan yondashishga undaydi. Natijada o'quvchilar nafaqat bilimlarni o'zlashtiradi, balki ularni amaliy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmasiga ham ega bo'ladi.

Fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish alohida ahamiyatga ega. Jumladan, "Aqliy hujum" metodi o'quvchilarning erkin fikr bildirishiga, yangi g'oyalarni ilgari surishiga va muammoga turli yechimlarni taklif etishiga imkon yaratadi. "Klaster" metodi esa mavzuga oid tushunchalarni tizimli ravishda guruhlash, ular o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash hamda mantiqiy fikrlashni

rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu metodlar darsning qiziqarli va samarali tashkil etilishiga yordam beradi. Bundan tashqari, munozara, keys-stadi (Case study) va loyiha metodi kabi zamonaviy pedagogik yondashuvlar ham o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Bu metodlar orqali ta'lim oluvchilar o'z fikrini asoslash, jamoa bilan ishlash va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini egallaydilar. Pedagogik vazifalarni zamonaviy interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish ta'lim samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantiradi hamda ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos, mustaqil va kreativ fikrlovchi shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI: Mavzu yuzasidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik vazifalar ta'lim oluvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Mahalliy va xorijiy olimlar interfaol metodlar, muammoli ta'lim hamda kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlashini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar. Ilmiy manbalar tahlili pedagogik vazifalarni ta'lim jarayoniga maqsadli tatbiq etish ta'lim samaradorligini oshirishini tasdiqlaydi.

MUHOKAMA: Tahlillar shuni ko'rsatadiki, pedagogik vazifalarni zamonaviy interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning darsdagi faolligini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, "Aqliy hujum", "Klaster", munozara va muammoli vaziyatlardan foydalanish o'quvchilarning erkin fikrlashi, mantiqiy tahlil qilishi va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bois pedagogik vazifalarni o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

NATIJA: Tadqiqot natijalari pedagogik vazifalarni ta'lim jarayonida samarali qo'llash fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning muhim omili ekanligini ko'rsatdi. Interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilishga bo'lgan qiziqishini oshirib, mustaqil va tanqidiy fikrlash, muammolarni hal etish hamda o'z fikrini asoslab bera olish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

XULOSA: Xulosa qilib aytganda, pedagogik vazifalarni ta'lim jarayoniga maqsadli va tizimli ravishda joriy etish o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy interfaol metodlardan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshiradi, o'quvchilarning intellektual salohiyatini yuksaltiradi hamda ularni mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlovchi shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli pedagogik vazifalarni ta'lim amaliyotida keng qo'llash bugungi pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Avliyakulov N.X. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006.
3. Davydov V.V. Проблемы развивающего обучения. – Москва: Педагогика, 1986.
4. Dewey J. Democracy and Education. – New York: The Macmillan Company, 1916.
5. Johnson D.W., Johnson R.T. Joining Together: Group Theory and Group Skills. – Boston: Allyn & Bacon, 2009.
6. Sayidahmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003.
7. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
8. Yo'ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risidagi Farmon. – Toshkent, 2023.
10. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.